

Oponentský posudek bakalářské práce (Bakalářské studium humanity, FHS UK)

Václav Kozina, O BLÍZKOSTI SVĚTŮ Conquista jako kapitola v dějinách mentalit

Práce se, jak autor naznačuje v úvodu, snaží vysvětlit změnu náhledu Evropanů na původní obyvatele Ameriky, resp. snaží se najít výkladový rámec, který by ozřejmil, jak je možné, že v dobových dokumentech se objevitelé a dobyvatelé Ameriky vztahují k domorodému obyvatelstvu jako k sobě rovnému. Pro tento účel autor zvolil přístup historicko – antropologicko - filosofický: provádí jakousi filosofickou reflexi, v níž využívá historického zkoumání mentalit s korekcí antropologické zkušenosti se zkoumáním kultury. Modely mentality archaické a literární, které k tomuto účelu vytváří a patřičně obhajuje, patří k nejvýraznějšímu příspěvku práce.

Vzhledem k charakteru práce i okolnostem psaní posudku není jeho účelem rekapitulace výsledků jednotlivých kapitol, či polemika s jednotlivými lehce sebestřednými výroky, které práci škodí. Zmínil bych se jen o několika obecnějších jevech.

Práci nechybí odvaha (podložená sečtělostí) formulovat vlastní řešení daného problému. Teoretická argumentace podložená poměrně rozsáhlou literaturou z několika oborů má svoji váhu, i když by se z hlediska jednotlivých odborníků pravděpodobně setkala s rozličnou kritikou: překonanost Lévy-Bruhlova konceptu, pouhá rozpracovanost teorie komunikace, otázka antropologického chápání kultury atd. Práce však budí trochu dojem, že autora do sebe vtáhla více, než by bylo správné. I přes často deklarovaný odstup, resp. relativizaci získaných výpovědí, autor nedává práci přehledný řád. Kolísá mezi více záměry, takže čtenáři není právě vždy jasné, zda výsledkem práce má být již naznačná otázka výkladu shody mentality mezi domorodci a jejich dobyvateli nebo zda je to pojednání o možnostech dějin mentality, resp. postmoderní mudrování o relativitě veškerého poznání, či vyřizování si účtů s katolickou církví.

Z této perspektivy považuji za nejslabší poslední část práce. Ta by ideálně měla shrnovat získané poznatky. Nejen, že tak nečiní, ale navíc je dělá poměrně problematickými. Nechci nyní polemizovat s interpretacemi výroků některých náboženských činitelů, i když již samotný tón není důkazem nezaujatosti. Problém však vidím v nedůsledném zachování vytvořeného modelu. Negramotní dobyvatelé Ameriky snad ještě mohli být počítáni k neliterátům, ale Antonín Baudyš?

Sarkasmus v posudku však nechce očernit, jen upozornit. Jako podnětější pro případnou obhajobu bych považoval vůbec rozvedení úvah o možnostech a mezích historikovy práce. Zdá se mi, že místo „postmoderní“ relativizace by byl na místě výklad hermeneutického přístupu k dějinám. Oceňuji teoretické vymezení konceptu mentalit a

vzorců chování, jak se používá v antropologii. Přesto se mi zdá, že kulturně antropologický přístup nebyl v práci plně doceněn. Jaké námitky by vynesly antropologové proti modelu archaické mentality?

Vcelku pokládám práci za zajímavý výsledek rozsáhlé a pečlivě provedené práce. Oceňuji především odvahu vytvořit vlastní koncepci a obhájit ji. Výsledný dojem poškozuje celková nepřehlednost práce a občasné zjednodušující úsudky.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako **velmi dobrou**.

Počet bodů: 30

19.6. 2006

Mgr. Ondřej Skripnik